

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	169
Land:	Eritrea
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Eritrea: Udstedelse af utreisetillatelse og ulovlig utreise
Udgivet:	13. maj 2013
Optaget på baggrundsmaterialet:	12. september 2013

Respons

Eritrea: Utstedelse av utreisetillatelse og ulovlig utreise

Problemstilling/spørsmål:

- Vilkår for utstedelse av utreisetillatelse
- Hvem får utreisetillatelse?
- Forhold som kan utelukke utreisetillatelse
- Reaksjoner ved ulovlig utreise

Introduksjon

Landinfo redegjør i denne responsen for de juridiske, praktiske og politiske rammene for utstedelse av utreisetillatelse, og reaksjoner mot hjemvendte eritreere som har reist ulovlig ut av landet.

Eritrea er et lukket land og myndighetene offentliggjør i svært liten grad fakta om ulike samfunnsforhold. Dette gjelder også disse spørsmålene. Denne responsen er en oppsummering av tilgjengelig skriftlig informasjon, og synspunkter og vurderinger Landinfo har fått i møter med eksperter på eritreiske forhold, eksileritreere, og representanter for ulike internasjonale organisasjoner og lokale kilder i Asmara.

Utreise

UNHCR antar at rundt 3000 personer krysser grensen fra Eritrea til Sudan hver måned. Fram til mai 2012 registrerte de rundt 2000 asylsøkere i måneden ved mottaket i Shagarab-leirene. Siden da har tallet på nyankomne sunket betydelig. Trolig unngår flyktningene disse leirene fordi de frykter å bli kidnappet av menneskesmuglere og transportert til Sinai i Egypt (som referert i Amnesty 2013).

Eritreere som reiser ulovlig ut av landet, gjør dette enten ved hjelp av profesjonelle menneskesmuglere, ved hjelp av lokalkjente eller på egen hånd.¹

¹ Eritreiske folkegrupper som har tilhold i grenseområdene mellom Eritrea og Sudan kan reise fram og tilbake over grensen uten utreisetillatelse. Dette gjelder ifølge en menneskerettighetsgruppe Landinfo møtte i Sudan i

De fleste som vil til Sudan drar via byen Tesseney,² ifølge en internasjonal organisasjon Landinfo møtte i Kassala i 2011. Der oppsøker de smuglere som tar dem over grensen. Som regel er smuglerne fra Rashaida-stammen, som bor i grensetraktene mellom de to landene. De som ankommer Sudan, kommer blant annet til landsbyene Humera, Gergef og Laffa. Mange vet imidlertid ikke hvor de krysser grensen fordi de er i følge med smuglere.

Eritreere som drar sørover krysser grensen til Etiopia. Ifølge UNHCR ankommer mellom 800 og 1000 eritreere Etiopia hver måned (UNHCR 2013). Det finnes godt organiserte nettverk av menneskesmuglere i Eritrea, som transporterer flyktninger fra urbane strøk til grensetraktene. Disse smuglerne har god kjennskap til rutiner ved vaktpostene langs veien mot den etiopiske grensen, og utplasseringen av tropper langs grensen (diplomatisk kilde, e-post desember 2010).

Utstedelse av utreisetillatelse

Vilkårene for utstedelse av utreisevisum er regulert av *Regulation of Travel Documents and Immigration No. 4 1992*. Immigrasjons- og statsborgerskapsavdelingen i det eritreiske innenriksdepartementet har kontorer som utsteder utreisevisum i alle seks zobaer³ (UK Home Office 2011).

Søkeren må ha pass og søknaden må fremmes ved personlig oppmøte. Med søknaden må det være en anbefaling fra zoba-administrasjonen, dimitterings-/demobiliseringspapirer, fødselsattest, likningsattest og tillatelse fra eventuell ektefelle (diplomatisk kilde, e-post april 2010). Man må dessuten søke om visum til landet en ønsker å reise til. Det hender at folk først får utreisetillatelse og deretter søker visum.

Eritreere som har behov for medisinsk behandling i utlandet, må fremlegge dokumentasjon og anbefaling fra det medisinske tribunalet⁴. Eritreere som har ektefelle utenfor Eritrea, må dokumentere at ektefellen har betalt toprosentskatten⁵ (Kibreab, som sitert i Upper Tribunal 2011; diplomatisk kilde, e-post august 2009 og april 2010).

Utreisetillatelsen gis i form av et frimerke som klebes inn i passet. Inntil 2009 brukte man klistremerker, men på grunn av forfalskninger endret man til frimerke (UK Home Office 2011).

Utreisetillatelsen kostet i juni 2010 ca. 150 eritreiske nakfa, som per mai 2013 tilsvarer ca 67 norske kroner. Tillatelsen er tidsbegrenset og utreise må foretas innen en bestemt dato – vanligvis én måned etter utstedelse.

2011 spesielt Beni Amer, Bilen og Nara, men det er begrensninger for yngre eritreere fra disse gruppene. Alder ble ikke nærmere spesifisert.

² Tesseney er en by ved grensen til Sudan, og er den siste byen før man krysser grensen. Det er imidlertid ingen sjekkpunkter i Tesseney, men det er en grensestasjon i Telataasher, 20 km vest for Tesseney.

³ Zoba er betegnelsen på en region eller fylke.

⁴ Dette tribunalet eller rådet vurderer om pasienter bør/må behandles utenlands, fordi man ikke har innenlandsk kompetanse/behandlingsmuligheter.

⁵ Eksileritreere forventes å betale to prosent skatt på brutto inntekt som uavkortet går til eritreiske myndigheter.

Det er delte meninger om hvorvidt myndighetene strammet inn på utstedelsen av utreisettillatelse etter utbruddet av grensekrigen mellom Etiopia og Eritrea i 1998. Enkelte hevder det skjedde, andre mener det ikke var tilfellet.⁶

En internasjonal organisasjon i Asmara har dessuten opplyst til Landinfo at et ytterligere vilkår for å få utreisettillatelse at man må ha gjennomgått obligatorisk våpentrening (samtale 29. januar 2013). Den obligatoriske våpentreningen (som av enkelte omtales som folkehæren) ble innført i 2012. Alle mellom 18 og 70 år fikk utdelt våpen, og treningen pågikk hver søndag mellom 0600 og 0800 fram til avslutningen i januar 2013.

Kontroll ved innreise

Lederen av en internasjonal organisasjon Landinfo møtte i februar 2011, som har god oversikt over rutinene ved den internasjonale flyplassen i Asmara, forklarte at flyplassmyndighetene har fire kontroller ved ankomst hvor pass og id-kort sjekkes.⁷ Ved den første kontrollen sjekkes passet opp mot en datamaskin. Deretter sjekkes passet manuelt. Ved det tredje sjekkpunktet sjekkes navnet mot en liste. Til slutt kreves en valutaerklæring.

Eritrea-eksperten Gaim Kibreab mener at innreisekontrollen er mer omfattende for personer som er i nasjonaltjenestepliktig alder, ved deportasjoner eller hvis det er forhold som tilsier at de forlot Eritrea etter 1994, enn for andre (som sitert i Upper Tribunal 2011).

Utreisetillatelsen er i likhet med et visum lett gjenkjennelig i passet, og manglende tillatelse vil derfor være påfallende. Selv om ingen kan bekrefte det, kan en anta at eritreiske myndigheter har oversikter over personer som har fått utreisettillatelse. Både manglende utreisettillatelse og en slik oversikt gjør det forholdsvis enkelt å fange opp personer som har reist ulovlig ut av landet.

Hvem får utreisettillatelse?

Majoriteten av dem som forlater Eritrea gjør dette ulovlig fordi eritreere i aldersgruppen 18 til 50 år er tjenestepliktige i nasjonaltjenesten, og derfor ikke får utreisettillatelse (U.S. Department of State 2012; U.S. Department of State 2013; Kibreab, som sitert i Upper Tribunal 2011).⁸ Lederen av en internasjonal organisasjon i Eritrea anslo i 2011 at kun 10 % forlot landet lovlig (samtale i Asmara, februar 2011). Landinfos samtalepartnere i Eritrea og

⁶ Eritrea-eksperten Gaim Kibreab forklarte i en skriftlig redegjørelse til Immigrasjonstribunalet i England at kontoret i Asmara som utstedte utreisevisa ble stengt i 2008, men at det pr. januar 2011 var åpnet igjen (som sitert i Upper Tribunal 2011). Den britiske ambassaden skrev i en redegjørelse til Immigrasjonstribunalet i England at de ikke var kjent med en innstramning i utstedelse av utreisettillatelse (som sitert i Upper Tribunal 2011). En eritreisk advokat Landinfo møtte i februar 2011, mente at det hadde vært en innstramning.

Landinfo ser ikke bort fra at det kan ha vært en innstramning i utstedelsen av utreisettillatelse i Eritrea etter august/september 2008, men er ikke overbevist om at denne tjenesten stoppet helt opp. Dette synet er basert på den britiske ambassadens tilbakemelding og tilbakemeldinger fra en diplomatisk kilde (e-post desember 2010), som i samme tidsrom har sett at utreisettillatelse har blitt utstedt.

⁷ I januar/februar 2013 erfarte Landinfo selv innreisekontrollen ved hovedflyplassen. Det er flere kontrollører og nøye gransking av pass og visum.

⁸ For kvinner er det grunn til å tro at grensen er 47 år og for menn 50 år eller mer, for å få utstedt en lovlig utreisettillatelse.

Sudan i februar 2011 var av samme oppfatning. De mente for øvrig at restriksjonene gjelder selv om man i praksis er unntatt nasjonaltjeneste (samtaler i Asmara og Kassala, februar 2011; UK Home Office 2011).

I tillegg til begrensningene for alle i tjenestepiktig alder, kan det være spesielt vanskelig å få utreisestillatelse for personer med spesialkompetanse, eksempelvis leger og advokater (diplomatisk kilde, samtale i Asmara i februar 2011).

Betingelsene for hvem som får utreisestillatelse har tidvis endret seg uten at det har blitt annonsert i media. Søkerne får informasjon om gjeldende betingelser ved å kontakte immigrasjons- og statsborgerskapsavdelingen i innenriksdepartementet.⁹

Det er rapportert om korrupsjon ved utstedelse av utreisestillatelser (U.S. Department of State 2011; internasjonale organisasjoner, samtaler i Eritrea i 2011), og kilder peker eksempelvis på at det finnes utro tjenere ved immigrasjons- og statsborgerskapsavdelingen. Usikkerheten knyttet til omfanget av slik korrupsjon er imidlertid stor.

Ulike kilder mener følgende kategorier kan få utreisestillatelse:

- Menn over 54 år. Dette er menn som ikke lenger har forpliktelser etter nasjonaltjenesteloven (diplomatisk kilde, e-post august 2009; U.S. Department of State 2011; Kibreab, som sitert i Upper Tribunal 2011; internasjonale representanter, samtaler i Eritrea og Sudan i 2011).
- Kvinner over 47 år. U.S. Department of State skriver i årsrapporten fra 2011 at kvinner ikke får utreisestillatelse før de er fylt 47 år. Én kilde i Asmara mener at kvinner som ble gift før 1998 og som har gjennomført militærtjenesten, ofte innvilges utreisestillatelse før de er 47 år (diplomat, e-post 2009). Det skal også være enkelte eksempler på at kvinner som har fullført nasjonaltjeneste får utreisestillatelse før fylte 47 år.
- Barn under 13 år. Én kilde mener at barn opp til 13-14 år får utreisepapirer i familiegenforeningssaker. Eritrea-eksperten Gaim Kibreab mener at den øvre grensen er syv år. En annen internasjonal kilde har hevdet at barn ned til femårsalderen blir nektet utreisestillatelse. Det er etter Landinfos vurdering ikke mulig å fastslå hvor grensen går. Men det er rimelig å anta at det har vært en innstramming og at aldersgrensen heller er synkende enn stigende (diplomatisk kilde, e-post, august 2009; Kibreab som sitert i Upper Tribunal 2011; lederen av en internasjonal organisasjon, samtale i Kassala februar 2011)
- Personer som er fritatt fra nasjonaltjenesten av medisinske grunner (diplomatisk kilde, e-post august 2009).
- Personer som er godkjente for medisinsk behandling i utlandet (den britiske ambassaden, 2010 som sitert i Upper Tribunal 2011).
- Enkelte offentlig ansatte som skal delta på konferanser og studier utenlands (UK Home Office 2011).

⁹ En diplomat Landinfo møtte i Eritrea i februar 2011, fortalte blant annet om oppslag i departementet med ordlyd om at alle søknader om utreisevisum som ble innlevert mellom kl. 0900 og 0930 påfølgende dag, ville bli innvilget. Dette for å unngå endringer av lovverket og for å sikre at utvalgte grupper ble gitt rettigheter.

- Eritreere i ledende myndighetsposisjoner og deres familiemedlemmer.

Eritrea-eksperten David Pool forklarte ved en høring ved Asyltribunalet i England i 2007:

Asmara is a very small society and the top business people know the government and know the way to get visas [...]. Someone of 50 plus would be more likely than not to get an exit visa depending on his or her profile (Asylum and Immigration Tribunal 2007).

Eritreere med forbindelser til ledende myndighetspersoner vil ha en lettere tilgang til utreisettillatelse, selv om de er i nasjonaltjenestepliktig alder (diplomatisk kilde, samtale februar 2011).

- Familiemedlemmer til tidligere krigsveteraner (tegaldelti) fra frigjøringskrigen.

Forhold som kan utelukke utreisettillatelse

- Familiemedlemmers ulovlige utreise.

En diplomatisk kilde i Asmara opplyste til Landinfo i 2009 at nære familiemedlemmer til personer som har reist ulovlig ut, kan få problemer med å få pass/utreisettillatelse – selv om vedkommende ellers oppfyller vilkårene.

- Myndighetskritisk aktivitet.

Eritreere med nære familiemedlemmer som er arrestert på grunn av myndighetskritisk virksomhet, risikerer å bli nektet utreisettillatelse. Det er grunn til å tro at dette spesielt vil gjelde personer med slektninger som har blitt arrestert etter frigjøringen, og trolig i enda større grad personer hvis familiemedlemmer har blitt arrestert etter 2001. Myndighetskritisk aktivitet i eksil, uansett nivå, vil med stor sannsynlighet bli registrert av myndighetene, og kan være til hinder for familiemedlemmers muligheter til å få utstedt pass og utreisettillatelse.

- Manglende dokumentasjon.

Praktiske problemer med dokumentasjon er også en faktor som påvirker mulighetene til å få utreisettillatelse. Se punktet om utstedelse av utreisettillatelse.

- Manglende betaling av toprosentskatten.

Eritreere i eksil har i alle år vært pålagt å betale to prosent av brutto inntekt til eritreiske myndigheter. De som ikke betaler denne skatten og som ikke signerer angrebrev etter utreise, kan risikere at familiemedlemmer i Eritrea får problemer med utreisettillatelse og pass (Human Rights Concern Eritrea ved Elsa Chyrum, samtale i London, mai 2010; Kibreab som sitert i Upper Tribunal 2011).

Reaksjoner på ulovlig utreise

Ulovlig utreise er en straffbar handling som kan medføre inntil fem års fengselsstraff og/eller bot opp til 10 000 birr¹⁰, eller både fengsling og bot (Proclamation nr. 24/1992, artikkel 29.2).

¹⁰ Valutaenheten i Eritrea var fram til 1997 birr. Fra 1997 var nakfa (ERN) den offisielle myntenheten i landet.

Ingen av kildene Landinfo møtte i Eritrea og Sudan i februar 2011 eller i januar/februar 2013, kjente til personer som var fengslet eller bøtelagt for ulovlig utreise. Heller ikke Eritrea-ekspertene Gaim Kibreab og David Pool kan vise til konkrete eksempler på reaksjoner mot personer som returnerer etter ulovlig utreise (Upper Tribunal 2011; Asylum and Immigration Tribunal 2007). Heller ikke i de tilfellene hvor eritreere ble deportert til hjemlandet i perioden 2002–2011, er det klart hvilken betydning ulovlig utreise i seg selv hadde for en eventuell avstraffelse.

Partisekretæren i People's Front for Democracy and Justice (PFDJ), og en av de mest fremtredende lederne i Eritrea, Yemane Gebreab, har hevdet at eritreiske myndigheter ikke vil straffe dem som forlater Eritrea ulovlig, men at de vil bli sendt til et seks ukers "utdannelsesprogram" for å styrke nasjonalfølelsen.¹¹

De to ledende Eritrea-ekspertene Gaim Kibreab og David Pool har uttalt at eritreere som forlater landet uten utreisestillatelse, kan bli mistenkt for å ha unndratt seg nasjonaltjeneste, desertert sin militære enhet eller for opposisjonell virksomhet. Pool mener at alle risikerer mistanke (som sitert i Asylum and Immigration Tribunal 2007), mens Kibreab skiller mellom dem som forlot landet før og etter 1994. De som forlot landet før 1994, blir ikke utsatt for represalier, men blir ønsket velkommen hjem. De som forlot landet ulovlig etter 1994, kan derimot risikere forvaring og avhør som omfatter mishandling:

[...] if they have reason to suspect a returnee has left illegally [...], that person is kept in custody until they check records or interrogate him. (...) Professor Kibreab states that in cases of doubt persons are subjected to interrogation which includes ill-treatment (som sitert i Upper Tribunal 2011).

Kibreab erkjente imidlertid at han ikke har bevis for at returnerte eritreere har blitt behandlet slik, men at det var hans generelle inntrykk.

Den britiske ambassaden i Asmara (som sitert i Upper Tribunal 2011) skrev i et brev av 11. februar 2011 at selv om eritreiske myndigheter opererte med en *skyt for å drepe*-politikk overfor eritreere som krysset grensen til Sudan, var det vanskelig å si hva en eritreer ved retur ville være utsatt for, om noe, hvis han hadde forlatt landet ulovlig.¹² Omstendighetene rundt returen og vedkommendes alder ville, ifølge ambassaden, spille en stor rolle. Noen eritreere har blitt løslatt etter avhør ved ulovlig utreise, mens de som ikke har gjennomført nasjonaltjeneste, har blitt overført til militære enheter. Ambassaden viser til at noen har fått bøter og at noen har blitt holdt i forvaring, men ambassaden hadde også kjennskap til eritreere som har returnert ulovlig – uten papirer – og som ikke har blitt utsatt for noen reaksjoner.

Landinfos inntrykk er at myndighetene vurderer eritreere som vender hjem: omstendighetene rundt utreisen deres, nasjonaltjenestestatus, eventuell politisk aktivitet i eksil, nettverk i Eritrea og betaling av den omtalte toprosentsskatten.

Personer som unndrar seg nasjonaltjenesten og reiser ulovlig ut av Eritrea, men som senere rehabiliterer forholdet til myndighetene ved å signere angrebrev, betaler toprosentsskatten i

¹¹ Gebreab hevdet dette overfor lederen av en internasjonal organisasjon som Landinfo møtte i Asmara i februar 2011.

¹² Landinfo drøftet spørsmålet om *skyt for å drepe*-praksisen med en representant for en internasjonal organisasjon i Asmara og en diplomatisk kilde. Begge mente det var vanskelig å si med sikkerhet at dette skjer (samtaler, 5. februar 2013 og 1. februar 2013).

eksil, og som ikke deltar i myndighetskritiske aktiviteter, vil ifølge flere internasjonale representanter i Asmara sannsynligvis være mindre utsatt for reaksjoner fra myndighetene enn dem som ikke rehabiliterer sitt forhold til myndighetene. Et godt nettverk og kontakter i myndighetsapparatet og partiet er også nyttig å ha (samtaler januar/februar 2013).

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- Asylum and Immigration Tribunal (2007). *MA (Draft evaders – illegal departures – risk) Eritrea CG [2007] UKAIT 00059 v. Secretary of State for the Home Department*. Leicester: Asylum and Immigration Tribunal. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/46822c3f2.pdf> [lastet ned 30. april 2013]
- [Proclamation nr. 24/1992] (1992). *Proclamation nr. 24/1992 issued to regulate the issuing of travel documents, entry and exit visa from Eritrea, and to control residence permits of foreigners in Eritrea*. [s.l.]: Government of Eritrea. Tilgjengelig via UNHCR Refworld <http://www.unhcr.org/refworld/docid/3ae6b4e014.html> [lastet ned 30. april 2013]
- U.S. Department of State (2011, 8. april). *2011 Country Reports on Human Rights Practises Eritrea*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/af/154345.htm> [lastet ned 30. april 2013]
- U.S. Department of State (2013). *2012 Country Reports on Human Rights Practises Eritrea*. Washington, D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2012&dliid=204118> [lastet ned 30. april 2013]
- UK Home Office (2011, 17. august). *Eritrea – Country of Origin Information (COI) Report*. Croydon: UK Home Office. Tilgjengelig via ECOI http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1314174878_report-08-11.pdf [lastet ned 30. april 2013]
- UNHCR (2013). *2013 UNHCR country operations profile – Ethiopia*. Geneve: UNHCR. Tilgjengelig fra <http://www.unhcr.org/pages/49e483986.html> [lastet ned 30. april 2013]
- Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) (2011). *MO (Illegal exit – risk on return) Eritrea CG [2011] UKUT 00190*. London: Upper Tribunal. Tilgjengelig via Bailii <http://www.bailii.org/cgi->

Respons Eritrea: Utstedelse av utreisettillatelse og ulovlig utreise

bin/markup.cgi?doc=/uk/cases/UKUT/IAC/2011/00190_ukut_iac_2011_mo_eritrea_cg.html&query=homosexuals&method=boolean [lastet ned 30. april 2013]

Muntlige kilder

- Chyrum, Elsa. Leder av Human Rights Concern Eritrea. Samtale i London mai 2010.
- Diplomatsk kilde. Samtale i Asmara februar 2011. E-post august 2009, november 2009, mars 2010, april 2010 og juli 2011.
- Diplomatsk kilde. Samtaler i Asmara februar 2011.
- Diplomatsk kilde i Addis Abeba. E-post desember 2010.
- Diplomatsk kilde. Samtale i Asmara 31. januar 2013
- Diplomatsk kilde. Samtale i Asmara 1. februar 2013
- Eritreisk advokat. Samtale i Asmara februar 2011.
- Internasjonale organisasjoner. Samtaler i Asmara og Kassala februar 2011.
- Internasjonal organisasjon. Samtale i Asmara 5. februar 2013
- Internasjonal organisasjon. Samtale i Asmara 29. januar 2013
- Menneskerettighetsgruppe. Samtale i Kassala februar 2011.

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.